

Raadsinformatiebrief afval

Hierbij informeren wij u over de resultaten 2022 van de nieuwe aanpak huishoudelijk afval. We voerden deze nieuwe aanpak in twee fases in:

- Fase 1 in 2021, waarin onder andere alle huishoudens een kleine restafvalcontainer kregen of maximaal 10 stortingen konden doen in de ondergrondse container.
- Fase 2 startte in januari 2022. We voerden betalen per lediging restafvalcontainer/storting in ondergrondse container in. We geven hierbij het principe 'Afval scheiden loont' vorm door huishoudens een financiële beloning te geven als zij minder restafval aanbieden door het beter scheiden van hun afval.

Over de resultaten van fase 1 informeerden wij u in de raadsinformatiebrief van 21 december 2021. De raadsinformatiebrief die nu voorligt, gaat over de resultaten van fase 2.

Wat is de aanleiding voor deze informatie?

Op 24 september 2020 stemde u in met een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval. Deze aanpak is gebaseerd op het principe 'Afval scheiden loont' en is gericht op het behalen van de landelijke afvaldoelstellingen. Hierbij streven we naar een zo hoog mogelijk milieurendement en een goed serviceniveau voor onze inwoners, tegen zo laag mogelijke kosten met kostendekkende tarieven. Deze nieuwe aanpak voerden we in 2 fases in.

Fase 1: invoering van de volgende veranderingen in 2021:

- Een kleine restafvalcontainer (140 liter) voor alle huishoudens in de laagbouw (uitgezonderd huishoudens vanaf 6 personen).
- Beperking van het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer bij hoogbouw (maximaal 10 per maand).
- Tweewekelijks inzamelen van het PMD-afval (plastic, metaal en drankenkartons) in plaats van driewekelijks.
- Tweewekelijks inzamelen van GFT-afval, ook in de winterperiode.
- Extra en goed toegankelijke luier- en incontinentiecontainers.
- Nieuwe voorwaarden bij het Duurzaamheidsplein Oss (o.a. verscherpte controle op inwonerschap via identiteitscontrole en marktconforme en objectieve poorttarieven).

Fase 2:

- Per 2022 hanteren we gedifferentieerde tarieven per lediging van de restafvalcontainer/storting in de ondergrondse restafvalcontainer. Hierbij is het principe 'Afval scheiden loont' vorm gegeven door huishoudens, die hun afval goed scheiden en een inzamelronde overslaan/minder stortingen doen in de ondergrondse restafvalcontainer, te belonen (minder kosten) voor hun inzet op afvalscheiding en afvalvermindering. Door minder ledigingen/minder inworpen krijgen ze een deel van de Afvalstoffenheffing terug.

Daarnaast voerden we in 2022 twee pilots uit:

- Pilot 2-2-2, waarbij we het restafval gedurende één jaar tweewekelijks ophalen in plaats van driewekelijks om zo te onderzoeken of met de tweewekelijkse inzamelronde restafval makkelijker een inzamelronde kan worden overgeslagen dan bij een driewekelijkse inzamelronde. Hiermee hebben we invulling gegeven aan de motie 'Pilot afval scheiden loont' d.d. 24 september 2020, motienr. 20-047.

In de motie is aangegeven dat het niet realistisch een inzamelronde over te slaan bij een driewekelijkse inzamelronde en daarmee dus geen directe financiële beloning om het afval beter te scheiden.

De pilot is uitgevoerd in een representatieve inzamelroute in de periode januari tot en met december 2022.

- Pilot GFE-afval (groente-, fruit- en etensresten) bij hoogbouw, waarbij we op drie hoogbouwlocaties het GFE-afval apart inzamelen.

De nieuwe afvalaanpak evalueren we, zoals afgesproken, op twee momenten:

- evaluatie over het eerste jaar (opgenomen in de raadsinformatiebrief van 21 december 2021);
- evaluatie over het tweede jaar (2022).

Wat is de kernboodschap?

1. We hebben wederom stappen gezet in het terugdringen van de hoeveelheid restafval. Deze hoeveelheid is met 18 kg gedaald van 162 kg (2021) naar 144 kg restafval per inwoner per jaar. Dit is al het huishoudelijk restafval dat is ingezameld:
 - huis-aan-huis en via ondergrondse containers bij hoogbouw: 95 kg per inwoner;
 - op het Duurzaamheidsplein Oss: 26 kg per inwoner;
 - als verkeerd aangeboden afval (bijplaatsingen): 23 kg per inwoner.We komen dichterbij de landelijke doelstelling (100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020), maar halen deze doelstelling niet.
2. Het percentage afvalscheiding stijgt van 70,2% (2021) naar 73,5%. Hiermee komen we dichterbij de landelijke doelstelling van 75% (2020), maar halen deze niet.
3. De totale hoeveelheid afval per inwoner per jaar blijft ongeveer gelijk. Dit is 544 kg per inwoner per jaar (546 kg in 2021).
4. De resultaten van de pilot 2-2-2 en de resultaten van de reguliere inzameling 3-2-2 tonen beide aan dat het overslaan van een inzamelronde mogelijk is. Dit in tegenstelling tot de eerdere verwachting, die aanleiding was voor de motie 'Pilot afval scheiden loont'. De resultaten over 2022 laten zien dat:
 - *Inzamelronde overslaan wel/niet mogelijk*: 7,4% bij tweewekelijkse inzameling geen inzamelronde overslaat, 92,6% slaat één of meer rondes over. Bij driewekelijks inzamelen slaat 27,3 % geen inzamelronde over, 72,7% slaat één of meer rondes over.
 - *De helft van de inzamelrondes overslaan*: bij 2-2-2 is dit 48,3% van de huishoudens (max. 13 inzamelrondes per jaar). Bij 3-2-2 is dit 32,4% (max. 9 inzamelrondes per jaar).
 - *Afval scheiden loont/financiële beloning*: 60,5 % van de huishoudens bood bij een tweewekelijkse inzamelronde 16 keer of minder de restafvalcontainer voor ledigen aan en ontvangt daarmee een financiële beloning. Bij de driewekelijkse inzameling is dit 72,7 % van de huishoudens.We weten niet of bij 2-2-2 meer restafval is aangeboden dan bij 3-2-2, omdat we de inhoud van de restafvalcontainers niet wegen.

5. De pilot GFE-afval bij drie hoogbouwlocaties is in 2022 gestart en loopt door in 2023. De kwaliteit van het GFE-afval is goed, er zit weinig afval in dat er niet in hoort.
6. Uit sorteeranalyses van het restafval blijkt dat 75% van het restafval afvalsoorten bevat, waarvoor in de gemeente Oss voorzieningen zijn om deze gescheiden aan te bieden. Dit was 78% in 2021. Het grootste deel van het restafval bestaat nog steeds uit groente- en fruitafval (37%). We zien als gevolg van invoering van betalen per lediging/inworp alleen een afname van het tuinafval en de afvalstroom 'overig herbruikbaar' in het restafval. We zien daarnaast een toename van het PMD-afval in de restafvalcontainer. De overige afvalstromen zoals glas, textiel, luiers en oud papier blijven ongeveer gelijk.
7. Uit sorteeranalyses van het verkeerd aangeboden afval (bijplaatsingen) bij ondergrondse PMD-containers blijkt dat 91% van dit afval geen PMD-afval is. In 2021 was dit 72%.
8. De hoeveelheid verkeerd aangeboden afval (bijplaatsingen) bij ondergrondse restafval containers bij hoogbouw is 23 kg per inwoner per jaar (geen cijfers over 2021 bekend, omdat deze bijplaatsingen niet apart werden gewogen).
9. Er is 162 kg afval per inwoner op het Duurzaamheidsplein ingeleverd. In 2021 was dit 152 kg. Het aantal bezoekers steeg van 108.773 in 2021 naar 109.968 in 2022.
10. Handhaving: In 2022 was er extra aandacht voor hotspots (aanspreken eigenaren bijplaatsingen en incidenteel beboet) en extra inzet door inhuur van 2 toezichthouders.
11. Kosten: Door lagere kosten en hogere opbrengsten hebben we een financieel voordeel van € 185.000,-.

De kernboodschap lichten we hierna verder toe.

Belangrijkste resultaten nieuwe afvalaanpak, fase 2

1. Resultaten huishoudelijk afval

<i>afvalstroom</i>	<i>2021 (kg/inw per jaar)</i>	<i>2022 (kg/inw per jaar)</i>
<i>restafval</i>	162	144
<i>GFT</i>	109	117
<i>PMD</i>	32	31
<i>papier</i>	45	48
<i>glas</i>	22	22
<i>textiel</i>	5	5
<i>Tuinafval (takkenronde)</i>	19	15
<i>Afvalstromen duurzaamheidsplein</i>	152	162
<i>Totaal</i>	546	544

Samenstelling restafval

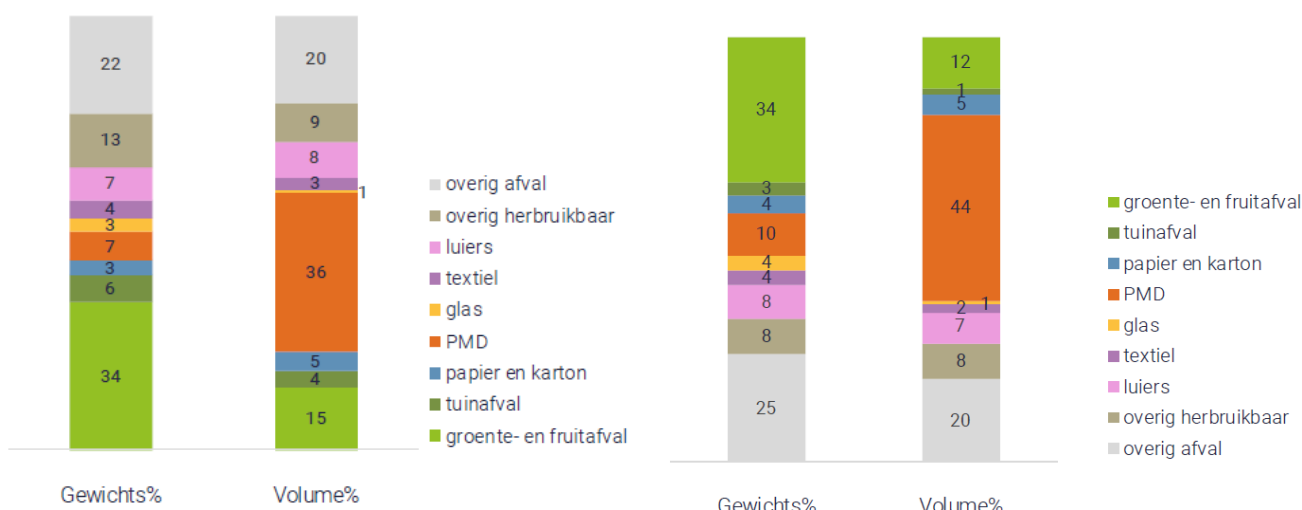
Hoeveel recyclebare stromen nog in de restafvalcontainer zitten, meten we via sorteeranalyses. In mei 2022 zijn deze uitgevoerd, evenals in 2021. Hierdoor kunnen we een goede vergelijking maken.

Uit de sorteeranalyses blijkt dat het aandeel GFT-afval in het restafval het grootst is (37%), uitgedrukt in gewichtspercentages. Dit was 40% in 2021. De daling van 3% komt doordat er minder tuinafval in de restafvalcontainer zit.

Circa 75% van het restafval betreft afvalsoorten, waarvoor in de gemeente Oss voorzieningen zijn om die gescheiden aan te bieden. Dit was 78% in 2021. Hier is dus nog steeds veel potentie om de hoeveelheid restafval te verlagen en meer gescheiden grondstoffen te verkrijgen.

2021:

2022:

Effect invoering betaling per lediging/storting:

Met de invoering van betalen per lediging/storting volgens het principe 'Afval scheiden loont' verwachtten we een stimulans in het nog beter scheiden van het afval. De sorteeranalyses laten dit effect van de invoering van betalen per lediging vanaf 1 januari 2022 zien voor tuinafval en voor de afvalstroom overig herbruikbaar. Dit effect zien we niet bij alle andere stromen. We zien zelfs een toename van het PMD-afval dat nog in de restafvalcontainer zit.

2. Pilot 2-2-2

Bij één inzamelroute is de pilot 2-2-2 uitgevoerd, waarbij tweewekelijks het restafval van 838 huishoudens werd ingezameld. Met de resultaten van de proef onderzoekt de gemeente of met de tweewekelijkse inzamelronde makkelijker een inzamelronde kan worden overgeslagen dan bij een driewekelijkse inzamelronde. Hiermee hebben we invulling gegeven aan de motie 'Pilot afval scheiden loont' d.d. 24 september 2020, motienr. 20-047.

In de motie is aangegeven dat het niet realistisch is een inzamelronde over te slaan bij een driewekelijkse inzamelronde. Hierdoor zouden huishoudens niet kunnen profiteren van de financiële beloning om afval beter te scheiden.

De pilot is uitgevoerd in een representatieve inzamelroute in de periode januari tot en met december 2022. Inwoners in deze proef die in 2022 hun restafvalcontainer minder dan 17 keer per jaar aan de straat zetten, krijgen aan het eind van het jaar geld terug. De pilot heeft geen gevolgen voor de afvalstoffenheffing. De huishoudens in

deze pilot betalen hetzelfde bedrag afvalstoffenheffing en ontvangen dezelfde financiële beloning als inwoners die niet aan de proef meedoen.

Aantal ledigingen	Tweewekelijkse ronde restafval	Driewekelijkse ronde restafval
1	4	447
2	12	591
3	24	851
4	31	1153
5	36	1314
6	45	1436
7	42	1328
8	38	1365
9	27	1473
10	35	1380
11	37	1278
12	33	1198
13	41	1263
14	31	1371
15	32	2059
16	39	3826
17	29	5757
18	22	2631
19	15	
20	15	
21	17	
22	28	
23	36	
24	46	
25	61	
26	62	

Tabel aantal ledigingen bij tweewekelijkse inzamelronde (pilot 2-2-2) en driewekelijkse inzamelronde (3-2-2).

: deze huishoudens ontvangen een financiële beloning in het kader van afval scheiden loont.

: deze huishoudens ontvangen geen financiële beloning, omdat zij 17 keer (of meer bij pilot tweewekelijkse inzameling restafval) hun restafvalcontainer voor lediging hebben aangeboden.

Resultaten overslaan van inzamelronde

De resultaten van de pilot 2-2-2 en de resultaten van de reguliere inzameling 3-2-2 tonen beide aan dat het overslaan van een inzamelronde mogelijk is.

Het overslaan van een inzamelronde is logischerwijs bij een tweewekelijkse ronde makkelijker dan bij een driewekelijkse ronde. Dit zou bij wekelijkse rondes nog makkelijker zijn. De verwachting dat het niet of nauwelijks mogelijk is om een inzamelronde over te slaan bij 3-2-2 (de aanleiding voor de motie) blijkt niet uit de resultaten.

Resultaten 'Afval scheiden loont, financiële beloning voor minder ledigingen

Bij de pilot 2-2-2 ontvangt 39,5% van de deelnemers geen financiële beloning, aangezien zij 17 keer of meer de restafvalcontainer voor legen hebben aangeboden. 60,5% van de deelnemers ontvangt wel een financiële beloning, afhankelijk van het aantal minder ledigingen.

Bij de huishoudens waar het restafval driewekelijks wordt opgehaald, ontvangt 27,3% geen financiële beloning, omdat ze de restafvalcontainer elke inzamelronde hebben aangeboden. 72,7% ontvangt wel een financiële beloning voor minder ledigingen van restafvalcontainer.

De verwachting dat de pilot zou laten zien dat bij tweewekelijks inzamelen wel een ronde overgeslagen kan worden en dat dit bij driewekelijks niet of nauwelijks mogelijk is en daarmee geen financiële beloning is te behalen, is niet uit de pilot gebleken.

Om de vergelijking tweewekelijks met driewekelijks inzamelen beter te kunnen maken, hadden we een andere (hogere) afvalstoffenheffing (zie uitleg hieronder) voor de tweewekelijkse inzameling moeten toepassen en vanaf 25 ledigingen en minder een andere financiële beloning moeten laten ingaan. Dit bleek juridisch niet mogelijk (geen twee verschillende tarieven afvalstoffenheffing voor dezelfde restafvalcontainer; maar één tarief per container, dus huishoudens met een 140 liter container in de pilotwijk hebben hetzelfde tarief als de huishoudens in de wijken met driewekelijkse inzameling).

Nadelen tweewekelijkse inzameling

Bij invoering van tweewekelijks inzamelen van restafval stijgen de kosten voor de afvalinzameling (en daarmee de afvalstoffenheffing), doordat 26 inzamelrondes restafval gereden moeten worden ten opzichte van 17 rondes bij driewekelijkse inzameling. Daarnaast is voor de 2-wekelijkse inzamelrondes restafval minimaal een extra inzamelvoertuig en bemanning nodig.

Of in de pilot 2-2-2 minder of meer restafval is opgehaald, is niet bekend. De restafvalcontainers worden niet gewogen. Ook is niet bekend of er minder of meer afvalstromen in het restafval zitten, die hier niet in thuis horen (meer of minder afvalscheiding)

Communicatie

Bij de pilot met 2-wekelijks inzamelen van het restafval kregen alle deelnemende huishoudens van te voren een brief met uitleg over de proef: bij minder dan 17 ledigingen een financiële beloning en geen verandering in de afvalstoffenheffing. Ook ontvingen zij, nadat de afvalstoffenheffing 2022 definitief was vastgesteld, een brief met uitleg over 'Afval scheiden loont', met een voorbeeldberekening die was aangepast aan hun situatie. Aan het einde van de proef hebben we dezelfde huishoudens opnieuw een brief gestuurd, dit keer met een aankondiging dat ook bij hen het restafval weer eens per drie weken geleegd zou gaan worden vanaf januari 2023 en dat de pilot geëvalueerd wordt begin 2023.

3. Pilot GFE hoogbouw

De pilot voor het gescheiden inzamelen van GFE-afval is bij de volgende hoogbouwcomplexen in Oss gestart: Kapelsingel, Schaepmanlaan en de Brabantstraat. Deelnemers konden zich aanmelden. Van de 123 huishoudens doen er 49 mee (39,8%).

Voor deze pilot kregen deelnemers een startpakket met tips over GFE-afval scheiden. Ook kregen zij een gratis GFE-bakje en stuurden we een nieuwsbrief met tips en inspiratie. De kwaliteit van het GFE-afval is goed. De inwoners die meedoen in aan deze pilot zijn gemotiveerd om dit afval goed te scheiden. De pilot loopt in 2023 door.

4. Handhaving

In 2022 zijn diverse handhavingsacties uitgevoerd. Hierbij was extra aandacht voor 'hotspots'. Daarnaast zijn vuilniszakken, die geplaatst zijn naast ondergrondse containers, doorzocht en de eigenaren hiervan zijn aangesproken en incidenteel beboet. Er was extra inzet door inhuur van twee toezichthouders. Inzet van het middel bestuurlijke boete wordt in het tweede kwartaal van 2023 verder geïmplementeerd. Dan is naar verwachting het digitale systeem voor de registratie en inning van bestuurlijke boetes gereed.

5. Verkeerd aangeboden afval

In de besprekingen over de nieuwe afvalaanpak hebben we met elkaar inschattingen gemaakt over de mogelijk negatieve neveneffecten. Nadien hebben we regelmatig de reacties en signalen uit het veld besproken, waaronder verkeerd aangeboden afval (bijplaatsingen) bij ondergrondse containers.

Inmiddels hebben we al enkele maatregelen getroffen. We rijden dagelijks twee extra rondes langs de ondergrondse containers, voordat deze worden geleegd. Eventuele bijplaatsingen halen we dan weg. En bij meldingen zorgen we ervoor dat de bijplaatsingen worden verwijderd. Daarnaast posten we bij hotspots en spreken we inwoners aan bij foutieve handelingen. Met de invoering van de bestuurlijke boete wordt het makkelijker om inwoners, die hun afval verkeerd aanbieden (bijplaatsingen of dumpingen), te beboeten. In 2023 wordt de inzet van dit middel verder geïmplementeerd en ingezet.

6. Communicatie

We hebben een mix van offline, online en persoonlijke communicatie ingezet in 2022. Dit was afhankelijk van het moment en de doelgroep. We willen inwoners op zoveel mogelijk manieren bereiken. Zo hebben we elk huishouden een brief gestuurd met uitleg en een voorbeeldberekening van 'Afval scheiden loont'. Hierin hebben we uitgelegd hoe het werkt en wat dit betekent voor de Afvalstoffenheffing 2022.

In maart 2022 betalen inwoners het volledige bedrag voor de afvalstoffenheffing 2022. Bij dit bedrag is er rekening mee gehouden dat een inwoner zijn restafvalcontainer elke ophaalronde aan de straat kan zetten, dus 1 keer per 3 weken. Dat is in totaal 17 á 18 keer per jaar. Bij hoogbouw betalen inwoners een bedrag waarmee zij 10 keer per maand de ondergrondse restafvalcontainer kunnen openen.

In maart 2023 (eindafrekening) krijgen inwoners geld terug voor elke keer dat zij een ophaalronde voor restafval hebben overgeslagen. In de restafvalcontainers zit een chip waarmee per adres wordt geregistreerd hoe vaak de container aan de straat is gezet. Hoe meer ophaalrondes iemand overslaat, hoe groter het bedrag is dat hij terugkrijgt.

Inwoners van hoogbouw krijgen geld terug als zij minder dan 106 keer per jaar de ondergrondse restafvalcontainer hebben geopend in 2022.

De hoofdboodschap voor onze communicatie bouwde voort op de afvalcampagne die al in 2021 was gestart: *Oss tegen de Rest, iedereen doet mee*. Die boodschap kreeg met de invoering van betalen per lediging een extra lading: Afval scheiden loont. Ook vertelden we onze inwoners dat zij in 2021 al een grote stap in de goede richting hebben

gezet: afval wordt steeds beter gescheiden. Maar we zijn er nog niet. Daarom voeren we betalen per lediging in, het is een goed middel om de hoeveelheid restafval verder te verminderen.

7. Educatie en voorlichting (zwerf)afval

We zetten in op educatie op scholen. We geven gastlessen in de klassen over afval scheiden en zwerfafval. Daarnaast geven we rondleidingen op ons Duurzaamheidsplein. Leerlingen krijgen uitleg over wat er allemaal op het Duurzaamheidsplein gebeurt en krijgen een kijkje in de demontagehal en achter de schermen van het Kringloopbedrijf. De boodschap is: afval is grondstof.

Twee keer per jaar besteden we extra aandacht aan zwerfafval. In het voorjaar in het kader van de Landelijke Opschoondag en in het najaar voor de World Cleanup day.

Individuele inwoners, groepjes vrijwilligers en MikMakkers ruimen regelmatig zwerfafval op. We zijn in 2018 gestart met 50 MikMakkers en inmiddels is het ledental gestegen tot ruim 2100 leden.

8. Activiteiten en initiatieven vrijwilligers

De afvalstroom die voortkomt uit vrijwilligersactiviteiten (zoals kindervakantieweek) en vrijwilligersinitiatieven wordt gratis ingenomen, mits goed gescheiden ingeleverd.

9. Ontwikkelingen Duurzaamheidsplein Oss

In 2019 is het Duurzaamheidsplein Oss geopend. Doel van het Duurzaamheidsplein is het creëren van een circulaire economie met de door de inwoners van Oss ingeleverde afvalstoffen. In een circulaire economie bestaat er geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt.

Door de landelijke overheid wordt het Duurzaamheidsplein Oss gezien als een voorbeeld project voor een circulair ambachtscentrum. Volgens de rijksoverheid bestaat een circulair ambachtscentrum uit 5 pijlers. In onderstaande tabel worden deze landelijke pijlers vergeleken met de activiteiten die wij uitvoeren op het Duurzaamheidsplein.

Pijlers Circulair ambachtscentrum	Doelstelling rijksoverheid	Locatie Duurzaamheidsplein	Resultaat Duurzaamheidsplein
Kringloop	<ul style="list-style-type: none"> • Hergebruik spullen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kringloop Maasland 	<ul style="list-style-type: none"> • 385 ton huisraad verkocht • 450 ton textiel
Reparatie	<ul style="list-style-type: none"> • Repareren en demonteren van afgedankte spullen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kringloop maasland • Repaircafe-unit 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 repaircafes in Oss die maandelijks op locatie in de gemeente elektrisch apparaten repareren met onderdelen afkomstig van duurzaamheidsplein. • Reparatiwerkplaats in kringloopbedrijf

Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting geven aan jongeren • Stageplekken bieden aan kinderen van speciaal voortgezet onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Demontagehal • Kringloop Maasland • Rondleidingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Erkend leerbedrijf. • Rondleidingen aan basisschoolkinderen, middelbare scholen, andere gemeenten, beroepsopleidingen.
Sociaal	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgelegenheid bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt • Stageplekken bieden aan kinderen van speciaal voortgezet onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Kringloop • Milieustraat • Demontagehal • Grondstoffencentrale (miv 1-1-2023) 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 medewerkers demontagehal • 15 medewerkers milieustraat • 70 medewerkers kringloopbedrijf¹
Milieustraat	<ul style="list-style-type: none"> • Geen restafval. • Maximale scheiding van afvalstromen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Milieustraat • Grondstoffencentrale • demontagehal 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzamelen 35 afvalstromen • Scheidingspercentage is 85 % .

¹ Cijfers afkomstig uit jaarverslag 2021 kringloopbedrijf

Grondstoffencentrale op het Duurzaamheidsplein in 2023

Mondiaal zien we een sterke groei in de hergebruikmogelijkheden van diverse afvalstoffen. De verwachting is dat dit de komende jaren mede door landelijke wetgeving de hergebruiksmogelijkheden sterk zal toenemen. Een gevolg hiervan is dat de acceptatie-eisen voor hergebruik steeds gedetailleerder en strenger worden. Dit leidt er vervolgens toe dat gescheiden ingezamelde afvalstromen vaker afgekeurd worden wegens het niet voldoen aan deze acceptatievoorwaarden. Het afgekeurde afval wordt tegen een hoger tarief verbrand als restafval.

Om in te spelen op deze ontwikkeling wordt in 2023 de grondstoffencentrale op het Duurzaamheidsplein Oss gerealiseerd. In de centrale gaan de medewerkers van het Duurzaamheidsplein de individuele afvalstromen sorteren. Daarmee kunnen we beter voldoen aan de aangescherpte kwaliteitseisen en leidt dit tot minder afkeur.

10. Financiën

Afvalverwijdering particulieren

We hebben lagere kosten van € 169.000 en hogere opbrengsten van € 16.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 185.000. Dit voordeel moet gesplitst worden in kosten afvalinzameling (nadeel van € 40.000) en overige kosten (voordeel van € 220.000).

De kosten van afvalinzameling worden verrekend met de reserve afvalstoffenheffing. Binnen deze kosten zien we de volgende belangrijke verschillen:

- Minder afvalstoffenheffing van € 380.000 door meer leegstaande panden dan van te voren verwacht.
- Hogere kosten toezicht stortbodes waardoor hogere kwaliteit grondstoffen wordt bereikt van € 406.000.
- Extra verwerkingskosten van € 215.000 door verkeerd aangeboden huishoudelijk afval dat via Duurzaamheidsplein alsnog verwerkt wordt.
- Lagere verwerkingskosten duurzaamheidsplein door hogere kwaliteit aangeleverde grondstoffen van € 300.000.
- Lagere kosten vervanging en reparaties inzamelmiddelen inwoners van € 205.000.
- Lagere verwerkingskosten door minder aangeboden tuinafval van € 50.000.
- Hogere opbrengsten witgoed en oud ijzer van € 85.000.
- Hogere opbrengsten voor de ingezamelde grondstoffen van € 240.000 voor met name papier en plastic verpakkingsmateriaal. De opbrengsten voor grondstoffen variëren sterk gedurende het jaar.

Wat zijn de gevolgen?

Bereiken landelijke afvaldoelstellingen

We hebben met de nieuwe afvalaanpak een aantal flinke stappen gezet in de richting van de landelijke doelstellingen. In 2020 produceerden onze inwoners gemiddeld 214 kilo restafval per inwoner per jaar en de totale hoeveelheid afval (alle afvalstromen) was 726 kilo per inwoner per jaar (2020 was coronajaar, waarin meer afval de landelijke trend was). Met de 144 kilo restafval en 544 kilo afval totaal per inwoner per jaar in 2022 hebben onze inwoners een flinke prestatie geleverd.

We behalen met de huidige aanpak van huishoudelijk afval niet de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020. We verwachten niet dat we met de huidige aanpak veel dichterbij de doelstellingen zullen komen. Deze verwachting is in lijn met het rapport van De Afvalspiegel, waarin een doorrekening van de effecten van betalen per lediging/inworp in combinatie met een kleine restafvalcontainer en driewekelijks inzamelen is doorgerekend. Dit rapport is opgesteld ten behoeve van de afwegingen en besluitvorming om tot een nieuwe afvalaanpak te komen in 2020. In dit rapport is geraamd dat met onze nieuwe afvalaanpak de hoeveelheid restafval daalt tot circa 136 kg per inwoner per jaar. Het huidige resultaat van 144 kg ligt daarmee in lijn met deze doorrekening.

Pilot 2-2-2

De resultaten van zowel de pilot 2-2-2 als de reguliere driewekelijkse inzameling van restafval laten zien dat het overslaan van een inzamelronde mogelijk is. Dit in tegenstelling tot de verwachting die aanleiding was voor de motie 'Pilot afval scheiden loont'. Verwacht werd dat het overslaan van een inzamelronde bij driewekelijks inzamelen niet of nauwelijks mogelijk is. Dit is niet gebleken uit de resultaten: 72,7% lukte het namelijk wel om een of meer rondes over te slaan en ontvingen daarmee een financiële beloning. Het lukt zelfs 32,4% van de huishoudens om bij driewekelijks inzamelen minimaal de helft van de inzamelrondes over te slaan.

Het doel van de pilot was niet om aan te tonen dat bij tweewekelijks inzamelen het makkelijker is om een inzamelronde over te slaan dan bij driewekelijks. Dat is logisch, daarvoor is geen pilot nodig. Het is nog makkelijker bij wekelijks inzamelen.

Conform de motie is de pilot één jaar uitgevoerd en eindigde per 1 januari 2023. De deelnemende huishoudens zijn hierover schriftelijk geïnformeerd.

Pilot GFE-afval bij hoogbouw

Deze pilot op de drie locaties loopt door in 2023. De deelnemers scheiden dit afval goed, de kwaliteit is goed. We kijken eind 2023 of we deze pilot in twee of drie nieuwe locaties kunnen uitrollen.

PMD-afval ondergrondse PMD-containers

Het afval in de ondergrondse PMD-containers is in 2022 regelmatig afgekeurd. Inmiddels wordt dit PMD-afval uit de ondergrondse containers 100% afgekeurd. Er zit te veel afval bij dat niet thuis hoort bij het PMD-afval. Afgekeurde partijen worden als restafval afgevoerd en verbrand. Dit is een ongewenste ontwikkeling, waarover we ons moeten beraden (zie onder kopje 'wat is het vervolg?')

Verkeerd aangeboden afval

Ook de hoeveelheid verkeerd aangeboden afval (bijplaatsingen naast ondergrondse containers bij hoogbouw) is een ongewenste ontwikkeling. Omdat we dit afval in 2021 niet apart hebben gewogen, kunnen we niet met harde cijfers onderbouwen of er sprake is van een toename. Onze inschatting is dat deze hoeveelheid is toegenomen met de invoering van betalen per lediging/storting. Uit ervaringen bij diftar-gemeenten blijkt dat dit verkeerd aangeboden afval na verloop van tijd afneemt. We blijven dan ook de hoeveelheid verkeerd aangeboden afval monitoren. We verwijderen nu elke dag het verkeerd aangeboden afval. Hiervoor rijden dagelijks twee wagens rond.

Wat is het vervolg?

Onze inwoners hebben flinke stappen gemaakt in het verminderen van hun afval, maar we zijn er nog niet. We bereiken met de huidige afvalaanpak niet de landelijke afvaldoelstellingen. Hoe we kunnen komen tot nog minder restafval en meer kwalitatief goede recyclestromen, gaan we onderzoeken. Wat kunnen we nog van onze inwoners vragen en wat niet, wat sluit aan bij het principe 'Afval scheiden loont', wat is realistisch en leidt niet tot onwenselijke kostenverhoging? Maar ook wat kan het nascheidingsinitiatief van de Brabantse gemeenten (waaronder Oss) hierin betekenen?

Deze verkenning naar mogelijkheden en nieuwe stappen starten we eind 2023, wanneer er meer duidelijkheid is over het nascheidingsinitiatief en wat dit voor Oss kan betekenen. Ook zal er dan meer duidelijkheid zijn over de afwikkeling van de samenwerking met de gemeente Maashorst (voorheen gemeente Landerd) ten aanzien van het Duurzaamheidsplein en de inzameling van huishoudelijke afval in de voormalige gemeente Landerd.

Daarnaast volgen we de ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitseisen aan de verschillende afvalstromen en moeten we rekening houden met landelijke ontwikkelingen op het gebied van de grondstoffentransitie en circulaire economie.

In de verkenning onderzoeken we ook de mogelijkheden om 'gratis' afval (naast de gratis afvalstromen die er nu al zijn) naar het duurzaamheidsplein te brengen. Dit in relatie tot de ongewenste ontwikkeling van de hoeveelheid verkeerd aangeboden afval.

Daarnaast beraden we ons over de afkeur van het PMD-afval in de ondergrondse PMD-containers. Het 'anoniem' weggooien van afval dat niet thuishoort in deze PMD-container leidt tot meer afkeur en in 2023 inmiddels tot 100% afkeur. Deze ondergrondse PMD-containers zijn aan vervanging toe. De vraag hierbij is of we deze investering nog wel moeten doen nu het PMD-afval in deze containers van zo'n slechte kwaliteit is dat het als restafval moet worden verbrand. Als we zouden stoppen met deze service (24/7 PMD-afval weggooien) aan onze inwoners, dan moeten we dit compenseren op een andere manier. De kwaliteit van het huis-aan-huis opgehaalde PMD-afval is overigens goed, hier is geen afkeur op.

